

ЕТИОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ЗАРАЗНИХ ХВОРОБ РИБ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА ПЕРІОД 2006-2008 Р.

Куценко В.Г. ¹

Харківська обласна державна лабораторія ветеринарної медицини.

В роботі описана інформація щодо етіологічної структури заразних хвороб риб в Харківській області за період 2006-2008 рр.

У Харківській області знаходиться більш ніж 2600 водних об'єктів різних розмірів. В 2008 році працювало 507 рибницьких господарств різних форм власності та напрямку діяльності, в користуванні яких знаходиться понад 629 водойм для вирощування товарної риби та рибопосадкового матеріалу. Загальна кількість риби в цих водоймах сягає десятків мільйонів екземплярів з досить великою щільністю посадки. Оже, для забезпечення благополуччя водойм стосовно захворювань первинною метою є з'ясування епізоотичного стану водойм, виявлення найбільш типових збудників інфекційних та інвазійних хвороб риб для організації проведення своєчасних профілактичних та лікувальних заходів.

Метою роботи було визначення етіологічної структури інвазійних, мікозних і бактеріальних хвороб риб в рибницьких господарствах різних форм власності в 2006-2008р. в Харківській області та обзорна характеристика проведення деяких профілактичних засобів.

Матеріали і методи. Роботу виконано на базі Харківської обласної державної лабораторії ветеринарної медицини та районних державних лабораторіях протягом 2006-2008 років. Риби різних вікових груп і видів були матеріалом для досліджень, відібраних при планових та контрольних виловах в водоймах Харківської області з різними гідробіологічними властивостями та різними способами вирощування та розведення риби. Бактеріологічні дослідження для виявлення збудників інфекційних хвороб риб проводились згідно з методичними вказівками «По лабораторній діагностиці аеромоноза карпов» затвердженими начальником Гол. Вет. Управління СРСР 23. 04. 1986 р., шляхом висівів з серця та паренхіматозних органів на МПБ та МПА з подальшою інкубацією за температури 25-26°C протягом 48 годин. З метою виділення збудників мікозних захворювань, у риби з ознаками уражень зябер, проводилося мікроскопічне дослідження на наявність гифів гриба з подальшим висівом на агар Сабуро й інкубацією за температури 20-22°C впродовж 5-7 діб. Для виявлення певної кількості паразитів, як збудників інвазійних хвороб застосовувався метод неповного паразитологічного розтину за методом З.С. Донец, С.С Шульман (1978 р.), з акцентуванням на м'язи, зябра, внутрішні органи, ротову порожнину, з мікроскопією жовчного та сечового міхурів.

Таблиця 1 – Екстенсивність хвороб риб в період 2006-2008р.

Назва захворювання	Екстенсивність хвороб риб.		
	2006	2007	2008.
1	2	3	4
БАКТЕРІАЛЬНІ ХВОРОБИ РИБ			
Аеромоноз	0,34	-	-
МІКОЗИ РИБ			
Сапролегніоз	0,52	0,13	-
Бранхіомікоз	-	0,82	-
МОНОГЕНЕОЗИ			
Дактилогіроз	0,48	0,71	0,92
ТРЕМАТОДОЗИ			
Постдиплостомоз	0,2	-	0,48

¹ науковий керівник Ушкалов В.А. д-р вет. наук
260

1	2	3	4
ЦЕСТОДОЗИ			
Лігульоз	2,84	0,86	0,1
Ботріоцефальоз	0,05	0,06	-
НЕМАТОДОЗИ			
Філометроїдоз	-	-	0,2
ЦИФАЛІАФОРОЗИ			
Іхтіофтиріоз	0,26	0,3	-
Триходініоз	0,2	0,9	0,42
Хілодонельоз	0,08	-	0,02
КРУСТАЦЕОЗИ			
Лернеоз	0,71	1,08	0,97
Аргульоз	0,57	0,1	-

Результати досліджень. З таблиці № 1 ми бачимо, що найбільш характерними збудниками хвороб риб у водоймах Харківської області в 2006–2008 роках були лернії (0,71–1,08 %), аргулюси (0,1–0,57 %), триходіні (0,2–0,9 %), іхтіофтиріуси (0,26–0,3 %), хілодонелли (0,02–0,08 %), ботріоцефали (0,05–0,06 %), лігуліди (0,1–2,84 %), постдиплостоми, (0,2–0,48%) дактилогіруси (0,48–0,92 %), бронхіомікоз (0,82 %), сапролегніоз (13–0,52 %) і збудники аеромонозу (0,34 %). По типу знайдених паразитів на риби, їх підрозділяли на ектопаразитів (лернії, аргулюси, триходіні, іхтіофтиріуси, дактилогіруси) та ендopазитів (ботріоцефали, лігуліди, постдиплостоми). Від цього і залежить тип протипаразитарної обробки. Найбільш доступним профілактичним засобом, ефективним при більшості хвороб риб є обробка негашеним вапном. При цьому збільшується показник рН води в лужну сторону, який діє негативно на паразитів, в тому числі на бактерії та гриби. Проте не слід перевищувати показник рН вище 8,5–9,0. Проти ектопаразитів ефективні обробки риби у ваннах з розчинами органічних барвників, таких як малахітовий зелений, брильянтовий зелений, фіолетовий «К» та ін., але в цьому випадку важливим є концентрація барвника й експозиція обробки, а також температура робочого розчину. Для дегельмінтизації риби від ендopазитів, таких як ботріоцефали, застосовується «Циприноцестин» – лікувально-профілактичний гранульований комбікорм, в складу якого входять 1 % фенасалу, чи лікувальний гранульований комбікорм з феналідоном. З профілактичною метою та лікувальною метою від захворювання риби на аеромоноз застосовується лікувально-профілактичний гранульований препарат з добавкою біовіта. Вищезгадані обробки, з профілактичною метою, регулярно проводяться у спеціалізованих рибоводних господарствах за затвердженими планами, згідно з інструкціями щодо застосуванню відповідного препарату.

Висновок. Проведеними дослідженнями встановлені найбільш типові збудники інфекційних та інвазійних хвороб риб у Харківській області за останній період (3 роки), що дає змогу для прогнозування епізоотичного стану водойм в рибницьких господарствах, своєчасного виявлення збудників інфекційних та інвазійних хвороб риб та організації ефективних заходів профілактики та боротьби з хворобами риб.

Список літератури

1. Определитель паразитов пресноводных рыб фауны СССР / Под ред. О. Н. Бауера : в 3-х тт. – Л., 1987. – Т. 3: Паразитические многоклеточные, Ч. 2. – 584 с.
2. Методичні вказівки “По лабораторной диагностике аеромоноза карпов” затверджені начальником Гол. Вет. Управління СРСР 23.04.1986р.
3. Болезни пресноводных рыб. /О.Н. Давидов, Ю.Д. Темниханов. – К.: «Ветинформ», 2003. – 544с.: ил.249 Библиогр.: с. 539-543.
4. Справочник по болезням прудовых рыб / П.В. Микитюк, Е.Ф. Осалчая, Т.П. Погорельцева и др.; Под ред. П.В. Микитюка. – К.: Урожай, 1984. – 248 с.
5. Нейш, Г., Хьюз, Г. Микозы рыб: пер. с англ. – М.: Легкая и пищевая пром-сть, 1984. – 96 с.
6. Ихтиопатология / Москва. Издательство «Пищевая промышленность», 1977.
7. Болезни пресноводных рыб. /О.Н. Бауер, В.А. Мусселиус, Ю.А. Стрелков. – Москва – Изд-во Колос – 1969.

ETIOLOGIC STRUCTURE OF FISH CONTAGIOUS DISEASES IN KHARKIV REGION IN 2006-2008.

Kutsenko V.G.

Kharkiv State Laboratory of Veterinary Medicine

Data on etiologic structure of fish contagious diseases in Kharkiv Region in 2006-2008 years is given the article.

УДК 619:616.98:578.831.1:636.2:616-076

МЕТОДИ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПАРАГРИПУ-3 ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Кучерявенко В.В.

ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини» УААН,
м. Харків

У статті представлені дані відносно традиційних і нових методів діагностики парагрипу-3, у тому числі методи, в яких використовуються діагностичними, розроблені в відділі вірусології ННЦ «ІЕКВМ».

Україна є стаціонарно неблагополучною щодо парагрипу-3 великої рогатої худоби (ПГ-3 ВРХ), тому лабораторна діагностика цього захворювання повинна бути невід'ємною частиною технології вирощування й експлуатації великої рогатої худоби. Це пов'язано зі значними економічними збитками, які наносить ПГ-3 скотарству [3].

Лабораторна діагностика парагрипу-3 включає методи прямої та ретроспективної діагностики. Методи прямої діагностики включають виділення вірусу ПГ-3 в культурі клітин та його ідентифікацію в пробах клінічного та патологічного матеріалу, а саме в реакціях гемадсорбції (РГАд) та агрегації (РГА), імунофлуоресценції (РІФ), імуноферментного аналізу (ІФА), затримки гемадсорбції (РЗГАд) та затримки агрегації (РЗГА) [1, 2, 4, 5].

З методів ретроспективної (серологічної) діагностики найбільш застосованими є реакції затримки агрегації (РЗГА) й імуноферментного аналізу (ІФА).

Для встановлення діагнозу на ПГ-3 від хворих телят відбирають слизи і зскрібки зі слизової оболонки носа. Від вимушено забитих та загиблих тварин не пізніше ніж через 2 години відбирають шматочки легенів (на межі здорової та ураженої тканини), слизової оболонки трахеї й носа, середостінні лімфовузли.

Проби патологічного матеріалу розміщують у флакони, які загвинчуються та не розбиваються. Матеріал зберігають не більше 8-12 годин у холодильнику до відправлення в лабораторію. В разі неможливості відправлення до лабораторії у вказаний термін патматеріал зберігають до 5-ти діб у замороженому стані за температури від мінус 18°C до мінус 25°C.

Для визначення приросту антитіл у парних пробах сироватки, які беруть з інтервалом (14 – 21) добу, дослідження проводять одночасно. Допускається зберігати сироватку крові до дослідження в замороженому стані не більше 3 місяців.

Метод виділення вірусу ПГ-3 в культурі клітин. Проби клінічного та патологічного матеріалу розморожують. Проби розведених 1:10 розчином Хенкса слизу, подрібнених зскрібків зі слизової оболонки носа та шматочків патологічного матеріалу спочатку освітлюють центрифугуванням у рефрижераторній центрифугі за температури 4 – 6°C, при 1500-2000 об/хв упродовж 30 хвилин і надосадову рідину відбирають піпеткою в стерильні флакони. До отриманого супернатанту додають антибіотики (пеніциліну натрієву сіль і стрептоміцину сульфату по 500 ОД на 1 см³) і залишають для контакту на 10-12 годин за температури 4-6 °C. Після цього проводять стерилізуючу фільтрацію отриманої рідини з використанням фільтрів з розміром пор 0,2 мкм.